

VEZE U NAPADU SA FORSIRANJEM REKE

Specifičnosti napada sa forsiranjem reke jesu u tome što se pored formiranja elemenata borbenog poretka, kao pri napadu u normalnim uslovima, određuje potreban broj mesta prelaza, i što „napadač mora svojim prvim talasima i ešelonima da savlada reku desantnim ili amfibijskim sredstvima pod vatrom branioca i potom da ovlada osnovicom (mostobranom) radi razvoja napada u dubinu”. Pri forsiranju reke u normalnim uslovima za potrebe prvog ešelona divizija (pukova) načelno se određuje oko 4 desantna i 3 skelska mesta prelaza.

Za svako mesto prelaza određuje se komandant mesta prelaza, pomoćnik i drugi organi i elementi koji omogućavaju pravilno funkcionisanje svakog mesta prelaza. Pored ostalog, određuju se: ručne straže (uzvodne, a po potrebi i nizvodne); stanice za regulisanje saobraćaja (jedna na svakom mestu prelaza) stanice za spasavanje, stanice za izvlačenje oštećenih vozila i oruđa, rezervno mesto prelaza ili rezervna sredstva i dr.

Svi navedeni organi služe za tehničko rukovođenje na mestima prelaza, a njihov rad treba da bude usklađen sa radom jedinica koje forsiraju reku.

Na skelskim i mosnim mestima prelaza postavljaju se za komandante inženjerski oficiri koji su neposredno potčinjeni komandantu divizije, odnosno brigade. Oni mogu biti potčinjeni komandantima pešadijskih pukova, bilo stalno ili za određeno vreme. Komandanti desantnih mesta prelaza su pešadijski oficiri i neposredno su potčinjeni komandantima pukova.

Pored iznetog, na organizaciju, obim razvoja i primenu pojedinih vrsta veza utiče: složenost napada sa forsiranjem reke, da li se forsiranje izvodi iz pokreta ili iz neposrednog dodira sa neprijateljem, dubina borbenog zadatka, uloga i mesto jedinice u borbenom poretku više jedinica, veličine ojačanja i sredstava podrške, reljefa zemljišta (pokrivenost, ispresecanost), karakteristika reke i njenih obala i vremenskih prilika. Sigurno je da će jače ispresecano zemljište negativno uticati na kvalitet i mogućnost održavanja radio-relejne veze. Na takvom zemljištu povećava se utrošak poljskog telefonskog kabla, sporija je kurirska veza i sl. Pokriveno zemljište (šume) će imati negativan uticaj na kvalitet radio-relejne i radio-veze (naročito VVF), dok će s druge strane olakšati pokrete i maskiranje ljudstva i sredstava veze. Veće reke sa strmim ili blatnjavim obalama negativno će uticati na postavljanje žičnih pravaca veze preko reke, a lepo i suvo vreme povoljno će uticati na kvalitet veze i na rad ljudstva jedinica veze. Šira zona napada, veći broj

Jedinica u prvom borbenom ešelonu iziskuje stvaranje većeg broja mesta prelaza, a ovo opet veće angažovanje ljudstva, i sredstava veze radi organizacije veze za tehničko rukovođenje na mestima prelaza.

ORGANIZACIJA I MOGUĆNOSTI PRIMENE POJEDINIH VRSTA VEZA

Radio-relejne veze biće osnovne vrste veza u divizijama i višim jedinicama. One danas predstavljaju jednu od najsavršenijih višekanalnih veza i imaju znatne prednosti prema drugim vrstama veza. Do ovakvog zaključka može se doći, pored ostalog, na osnovu pretpostavke da će neprijatelj pri odstupanju onesposobiti žične linije (vazdušne i podzemne), zbog čega će biti otežana ili onemogućena organizacija žične veze. Ovo će biti čest slučaj na onostranoj obali reke. Zbog ovoga radio-relejna veza treba da bude što stabilnija i organizovana tako da se obezbedi neprekidna veza na celoj dubini borbenih dejstava.

Pri izboru mesta za postavljanje krajnjih radio-relejnih stanica potrebno je prema neprijatelju imati zemljišne maske, čime će se onemogućiti, ili znatno otežati njegova elektronska dejstva (radio-prisluškivanje, radio-goniometrisanje i radio-ometanje) na sopstvene radio-relejne veze. Ovdje se podrazumevaju neprijateljska elektronska dejstva koja se organizuju i izvode sa zemlje.

Radio-veza se organizuje tako da se obezbedi lako i sigurno komandovanje potčinjenim jedinicama i uspešno održavanje veze sadejstva sa susedima i jedinicama podrške. Pored toga, pri planiranju radio-veze, neophodno je obezbediti komandantima jedinica i vezu sa odgovarajućim komandantima mesta prelaza, odnosno elementima za tehničko rukovođenje na mestima prelaza. Međutim, kako su radio-veze više osetljive na elektronsko dejstvo neprijatelja nego radio-relejne, zato ih treba aktivirati samo kada je to neophodno. Pored toga, treba nastojati da se radio-veza organizuje i održava radio-uređajima VVF i to smanjenom snagom i na manjim odstojanjima. Radio-uređaje treba postaviti tako da budu zaklonjeni zemljišnom maskom da bi se smanjio uticaj neprijateljevog elektronskog dejstva. Znači, radio-veza treba da je brižljivo planirana i organizovana, s tim da se koristi samo za održavanje veze sa onim jedinicama sa kojima nije moguće organizovati radio-relejnju vezu, odnosno kada se ne može obezbediti veza drugim sredstvima.

Žična-veza najčešće se neće moći organizovati i razviti do te mere da se obezbedi veza sa više potčinjenih jedinica. U pešadijskoj diviziji, brigadi i puku najčešće se neće moći organizovati žična veza sa potčinjenim jedinicama — nosiocima borbenih dejstava.

U taktičkim jedinicama različito će se organizovati žične veze u napadu sa forsiranjem iz pokreta i pri forsiranju iz neposrednog dodira. Za vreme priprema za forsiranje iz neposrednog dodira biće većih mogućnosti za obimnije organizovanje žičnih veza, dok će

se pri forsiranju iz pokreta često postavljati samo pojedini žični pravci (glavni), jer će pri većem tempu napada i ovo biti nemoguće ili necelishodno, pa se glavni žični pravac veze može zameniti radio-relejnomo vezom. Pomoćni centri veze (PmCV) na ovostranoj, a naročito na onostranoj obali, mogu znatno olakšati organizaciju i održavanje žične veze. Po prelasku jedinica na onostranu obalu reke najčešće će se produžavati samo glavni žični pravac veze i to za potrebe one jedinice koja dejstvuje na pravcu glavnog udara, odnosno na pravcu premeštanja komandnih mesta. Ponekad će biti korisno i celishodno glavni žični pravac kombinovati sa radio-vezom. Ta kombinacija može biti na sledeći način: od komandnog mesta do reke veza se može organizovati i održavati poljskom kablovskom linijom, a preko reke pomoću radio-uređaja VVF (RUP-3 ili RUP-1). Bolje je sa radio-uređajem RUP-3 zbog veće bezbednosti u saobraćaju i zbog manjeg dometa, jer ovde nisu potrebni veliki dometi s obzirom na širine naših reka. Na onostranoj obali ponovo bi se produžavao glavni žični pravac veze do komandnog mesta puka koji se nalazi na pravcu glavnog udara. Ovakva kombinacija će biti celishodna pri forsiranju većih i brzih reka, jer treba računati s time da je polaganje kabla po dnu reke (podvodno-armiranog, ili običnog dvožilnog poljskog kabla), skopčano sa znatnim teškoćama. Moguće je posle forsiranja reke glavni žični pravac kombinovati sa radio-relejnomo vezom, naročito pri velikom tempu napada.

Kurirske veze će se primenjivati kao i pri izvođenju napada u normalnim uslovima. Pri planiranju — određivanju pravaca kretanja za kurire (marš-ruta) potrebno je da se na vreme obezbede i na određenim mestima na reci postave čamci za prelaz reke, tako da kuriri mogu prelaziti reku nezavisno od ostalih sredstava za prelaz (mostova, skela i dr.). Ponekad će biti korisno organizovati kurirske veze po sistemu releja. Pismene pošiljke do onostrane obale reke može nositi jedan, a odatle dalje drugi kurir, bilo da se organizuje istaknuta kurirska stanica, ili da se pošiljke uručuju neposredno drugim kuririma. Koja će se kurirska sredstva upotrebljavati na ovostranoj, a koja na onostranoj obali, zavisice od raspoloživih sredstava i mogućnosti i efikasnosti njegove primene u svakoj konkretnoj situaciji.

O VEZAMA ZA TEHNIČKO RUKOVOĐENJE NA MESTIMA PRELAZA

Za vreme organizacije napada sa forsiranjem reke potrebno je ostvariti punu koordinaciju i saradnju svih jedinica koje forsiraju reku i organa koji organizuju i održavaju mesta prelaza, jer je to jedan od osnovnih preduslova za plansko prelaženje reke. Koordinacija priprema za forsiranje i plansko prelaženje reke moći će se ostvariti samo ako se za tehničko rukovođenje prelaza organizuju i uspostave zasebne veze. Za potrebe komandanta jedinice, uspostavlja se veza sa odgovarajućim komandantima mesta prelaza (npr. komandant pešadijske divizije sa komandantima skelskih i eventualno mosnog mesta prelaza, a komandanti pukova sa komandantima de-

santnih i eventualno skelskog mesta prelaza — ojačani puk i sa skelskim mestom prelaza), i sa mestima prikupljanja plovnih sredstava za prelaz. Za potrebe komandanata mesta prelaza organizuju se i uspostavljaju veze sa organima koji se nalaze na svakom mestu prelaza. Zavisno od tehničkih mogućnosti, ove veze se održavaju različitim sredstvima. Prema tome, veze za tehničko rukovođenje prelaza preko reke čine veze komandanata jedinice, sa organima za tehničko rukovođenje prelaza i veze koje se organizuju na svim mestima prelaza (za potrebe tih organa za tehničko rukovođenje). Veze za tehničko rukovođenje prelaza mogu biti organizovane: po planu i sa sredstvima pretpostavljenog i to za jedinice prvog borbenog ešelona, a po prelasku ovih jedinica na onostranu obalu te veze se načelno ne ukidaju, već i dalje služe za potrebe jedinica drugom ešelonu, jedinica podrške i ojačanja. Jedinice prvog borbenog ešelona mogu se za potrebe tehničkog rukovođenja na mestima prelaza ojačati jedinicama za vezu. Najčešće ove jedinice organizuju veze za tehničko rukovođenje na mestima prelaza.

Preovladava mišljenje da je celishodnije ojačavati jedinice sredstvima za organizaciju veze na mestima prelaza. Iz ovoga proizlazi zaključak da će se veze za tehničko rukovođenje prelaza planirati i organizovati na nivou jedinica u prvom borbenom ešelonu korpusa (divizija i brigada). Ako potčinjene jedinice nije moguće ojačati jedinicama veze, potrebno je da se veze za tehničko rukovođenje planiraju i organizuju ovisno od mogućnosti samih jedinica. Bez obzira da li se veze za tehničko rukovođenje prelaza organizuju i planiraju na nivou korpusa ili divizije (brigade), jedinice prvog borbenog ešelona treba da budu uključene u te veze i da se njima koriste.

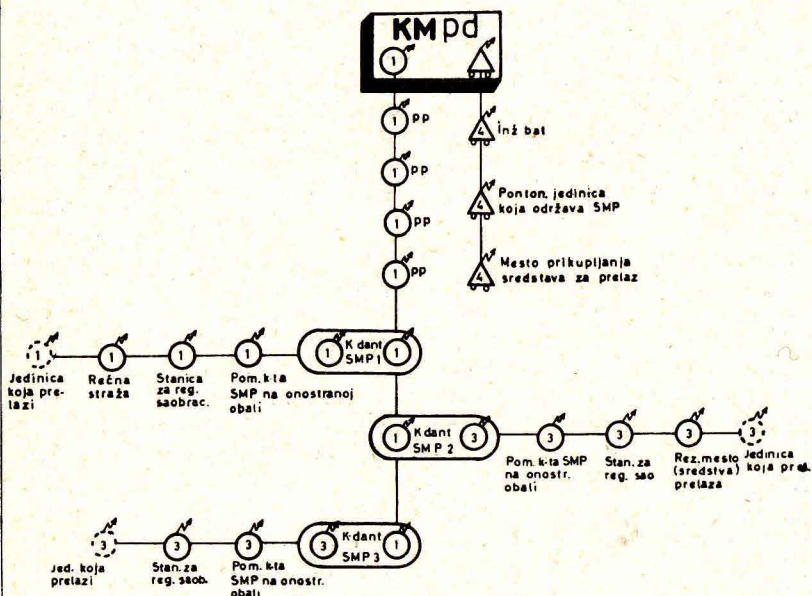
Radio-veza između komandanata jedinica (odseka prelaza) može biti organizovana u zasebnoj radio-mreži VVF ili VF, ili u jednoj od radio-mreža komandovanja jedinice koja forsira reku. Ovo će biti najčešće kada divizija ili brigada organizuju veze po svom planu. Često će i u ovom slučaju biti celishodno organizovati zasebnu radio-mrežu (radio-pravac) komandanta jedinice koja forsira reku sa komandantima mesta prelaza. Bolje je rešenje da komandanti mesta prelaza budu uključeni u radio-mrežu komandovanja, jer se u njoj već nalaze komandanti potčinjenih jedinica. Ovim se olakšava veza komandanata sa odgovarajućim komandantima mesta prelaza. Međutim, osnovna slabost ovakvog rešenja je u tome što se znatno povećava broj učesnika u jednoj radio-mreži. Pešadijska divizija bi tada imala od 7 do 10 učesnika. Ova se slabost može umanjiti ako se obrazuju dve radio-mreže i u njima grupišu učesnici prema potrebi, odnosno prema pravcima dejstva.

Na svakom mestu prelaza, za potrebe komandanta mesta prelaza, organizuje se radio-veza komandanata mesta prelaza sa najvažnijim organima na mestu prelaza. Koji će to organi biti ovisno je od mesta i uloge tih organa na pojedinom mestu prelaza, od broja mesta prelaza u zoni forsiranja, i konačno od ukupnog broja radio-sredstava koja stoje na raspolaganju za ovu svrhu. Sigurno je da se sa svim organima na jednom mestu prelaza neće moći organizovati

radio-veza. To će se moći samo sa onima koji su najvažniji ili najudaljeniji, kao što su: pomoćnik komandanta mesta prelaza na onostranoj obali, rečne straže, stanica za regulisanje saobraćaja, rezervno mesto prelaza ili rezerva sredstava i sl. S obzirom na udaljenost pojedinih organa na mestima prelaza najbolje je radio-vezu organizovati pomoću radio-uređaja VVF RUP-3, za koje se može reći da su najpogodnije za ovu svrhu (posmatrano sa potreba bezbednosti radio-saobraćaja). U radio-mrežu komandanta mesta prelaza dobro je da budu uključene i jedinice ranga bataljona, i čete dok prelaze reku. Ove jedinice bi se uključivale u radio-mrežu komandanta mesta prelaza samo kao povremeni učesnici. Ta radio-veza bi se koristila samo za neophodne potrebe.

JEDNA OD MOGUĆIH VARJANTI ORGANIZACIJE RADIO VEZA ZA
TEHNIČKO RUKOVODENJE PRELAZA U PD

NAPOМЕНА

PRIKAZANE SU SAMO RADIO VEZE ZA TEHNIČKO RUKOVODENJE PRELAZA, A OSTALE RADIO VEZE KOMANDOVANJA I VEZE SADEJSTVA, JAVLJANJA I OBAVEŠTAVANJA IZOSTAVLJENE SU JER SE NAČELNO NE PRIKAZUJU OD RADIO VEZA U NORMALNIM PRILIKAMA

LEGENDA

- ① RADIO UREĐAJI
- ③ VVF RUP.1 i RUP.3
- ④ RADIO UREĐAJ RUP.4

Telefonska veza organizuje se od komandanta jedinice koja forsira do komandanta mesta prelaza (ili samo do pojedinog komandanta mesta prelaza), ovisno od potreba i mogućnosti. Često će se ova veza znatno lakše organizovati preko pomoćnog centra veze, koga je korisno postaviti u pogodnom rejonu na ovostranoj obali. Telefonska veza biće veoma korisna jer će znatno rasteretiti radio-saobraćaj, i to pre svega na relaciji komandno mesto jedinice koja forsira — komandanti mesta prelaza. Isto tako na mestima prelaza organizovaće se telefonska veza ovisno od potreba i mogućnosti. Ona treba da omogući komandantu mesta prelaza vezu do udaljenijih i važnijih organa na mestu prelaza, sa kojima je nemoguće obezbediti radio-vezu, a druga vrsta veze ne bi zadovoljila potrebe komandanta mesta prelaza.

Kurirska veza na nivou komandant jedinice — komandanti mesta prelaza, i na mestima prelaza organizuje se u svim situacijama. Ona će služiti kao dopuna veza sa organima sa kojima je organizovana radio ili telefonska veza. Ova vrsta veze je osnovna veza sa pojedinim organima na mestima prelaza, sa kojima nema mogućnosti da se organizuje druga vrsta veze. Na mestima prelaza najčešće će se moći koristiti kuriri-pešaci, kojima će komandanti mesta prelaza održavati vezu sa svojim bližim organima na mestima prelaza.

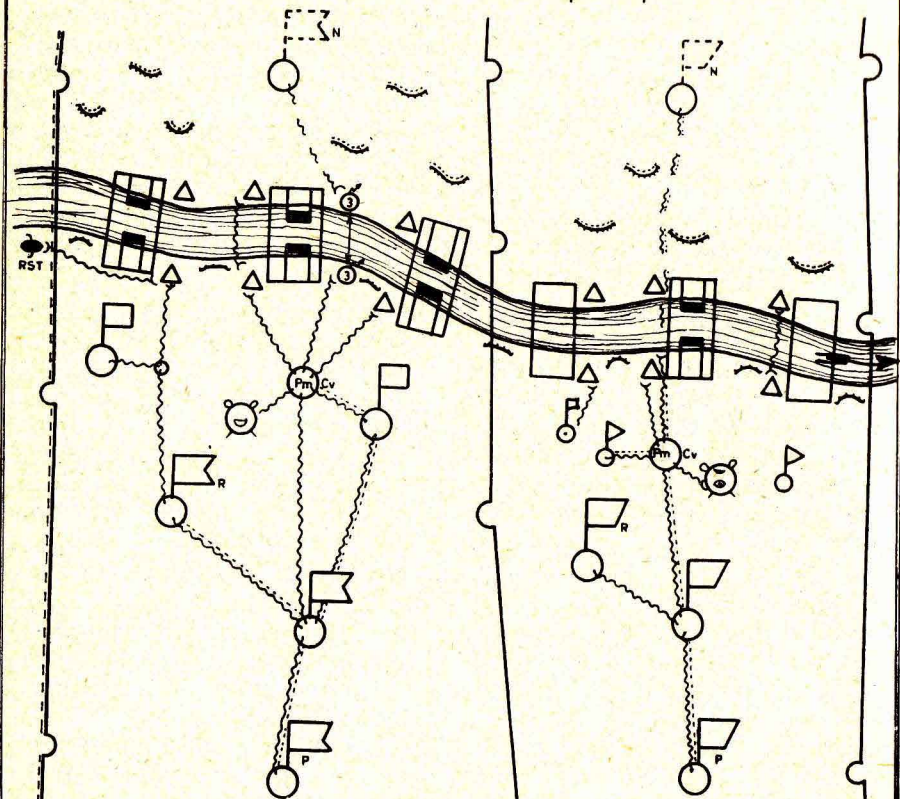
Signalna veza, pri izvođenju napada sa forsiranjem reke, imaće široku primenu na mestima prelaza. Ona će se moći organizovati pre svega sa organima koji su raspoređeni bliže komandantu mesta prelaza, kao što su: pomoćnik komandanta mesta prelaza na ovostranoj obali, stanica za spasavanje, stanica za izvlačenje oštećenih vozila, stanica za regulisanje saobraćaja i sl. Ona će često biti i osnovna vrsta veze sa tim organima. Da bi ova veza mogla biti korisna, neophodno je da se tablice signala brižljivo uradi i to sa dovoljno detalja.

Veza za tehničko rukovođenje na mestima prelaza, koja ujedno služi i kao veza komandovanja u inženjerskim i pontonirskim jedinicama, organizuje se i održava sredstvima tih jedinica. Ukoliko ta sredstva nisu dovoljna, jedinica se ojačava potrebnim ljudstvom i sredstvima veze. Kao ojačanja mogu se koristiti rezervne jedinice veze one komande (jedinice) koja forsira reku. Može se koristiti i rezerva pretpostavljene komande, a u izuzetnim prilikama mogu se dodeljivati neangažovani delovi jedinica veze one komande koja se nalazi u drugom borbenom ešelonu. Smatramo da ovo poslednje nije najsretnije rešenje, jer će to ljudstvo i sredstva veze biti potrebni kao dopuna već organizovanih veza, ili za popunu gubitaka i sl.

Na desantnim mestima prelaza veza za tehničko rukovođenje može se organizovati na isti način, ili približno tako kako je izneto za divizijska mesta prelaza. Svakako da će mogućnosti pešadijskog puka za organizaciju ove veze (naročito radio) biti manja, pa će se radio i telefonska veza organizovati ovisno od konkretnih mogućnosti. Često će tu vezu imati samo komandant desantnog mesta prelaza sa komandantima pukova, eventualno sa onostranom obalom, i sa stanicom za regulisanje saobraćaja. Sa ostalim organima, na

MOGUĆA VARJANTA REŠENJA TELEFONSKE VEZE U NAPADU SA FORSIRANJEM REKE U pd i pbr

NAPOМЕНА:

- NA ŠEMI SU DATE TELEFONSKE VEZE ZA TEHNIČKO RUKOVOĐENJE PRELAZA A VEZE KOMANDOVANJA SAMO TOLIKO DA SE OBJASNI - PRIKAŽE REALIZACIJA GLAVNOG ŽIČANOG PRAVCA VEZE I DOPUNAMA VEZI ZA TEHNIČKO RUKOVOĐENJE PRELAZA.
- OSTALI ELEMENTI SU SAMO DELIMIČNO PRIKAZANI KOLIKO JE BILO NEOPHODNO.

LEGENDA:

- △ KOMADE MESTA PRELAZA I POMOĆNA NA ONOSTRANOJ OBALI.
- ☺ MESTO PRIKUPLJANJA SREDSTAVA ZA PRELAZ.
- STANICA ZA REGULISANJE SAOBRAĆAJA
- ~~~~~ TELEFONSKA VEZA KOMANDOVANJA.
- TELEFONSKA VEZA ZA TEHNIČKO RUKOVOĐENJE PRELAZA.

desantnim mestima prelaza, komandant mesta prelaza može uspešno održavati vezu kuririma i signalnim sredstvima. Međutim, kako na jednom desantnom mestu, načelno, u jednom talasu reku forsira pešadija jačine ojačane čete, to se pešadijske jedinice puka moraju prevoziti u više talasa. Kada se ovo ima u vidu mogu se i u pešadijskim pukovima obezbediti neophodna sredstva za organizaciju radio-veze (naročito radio-uređaji VVF, RUP-3). Ova radio-sredstva mogu se obezbediti iz jedinica koje su u drugom borbenom ešelonu. Pošto se one prebace na onostranu obalu, jedinice uzimaju

svoja sredstva sa dotičnih mesta prelaza, jer iza njih više nema ko da se prebacuje na onostranu obalu i posle toga se prestaje sa radom na desantnom mestu prelaza.

Potrebe u organizaciji veze pri napadu sa forsiranjem reke neće biti uvek zadovoljene, zbog čega je nužno da se planiranju i organizaciji veze za tehničko rukovođenje prelaza pokloni velika pažnja. Najcelishodnijom primenom svih raspoloživih sredstava može se obezbediti sigurna veza sa potčinjenim organima.

To je osnovni preduslov za uspešan rad organa za tehničko rukovođenje prelaza i za plansko forsiranje reke u celini.

Pukovnik
Alojz GOVEDNIK